

Tähtvere Elu

Euroopa kultuuripealinna tiitliaasta algab suure avatseremooniaga

Euroopa kultuuripealinna tiitliaasta Tartus ja Lõuna-Eestis algab 26. jaanuaril Tartu südalinnas suurejoonelise avatseremooniaga „Kõik on kokku üks!“.

Avaetendusel astuvad üles tuntud Eesti artistid, näitlejad ja tantsijad. Etenduse lavastaja on Taavi Tõnisson ja dramaturg Eero Epner.

Kultuuripealinna avatseremoonia lava on Kaarsilla ja Rahu silla vahele jääv Emajõe kaldapealne. Lisaks kasutatakse lavana veel 35 meetri pikkust jõepraami Koit. Publik saab jälgida etendust Vabaduse puistee poolisel kaldal selleks loodud alal. Laval toimuvat aitavad publikule lähemale tuua suured ekraanid.

„Igal aastal valitud Euroopa kultuuripealinnade traditsiooniliste avatseremooniate eeskujud on justkui olümpiamängude avamine – talvise Emajõe kallastel lahti rulluv etteaste on masstaapselt vaatamänguline kontsertetendus,“ rääkis Tartu 2024 loovjuht Kati Torp.

Avatseremoonia etendusele on loonud heliteoseid tuntud Eesti artistid. Uusi teoseid koos juba kuulsate lugudega esitavad Trad.Attack! ja Sander Mölder. Filmiliku muusikapaleti on avatseremoonia jaoks kokku traageldanud Liina Sumera ja oluline roll helimustrite loomises on Elleri sümfonietil dirigent Andres Kaljuste juhatamisel.

„Efektsete numbritega läbi komponeeritud etendus on täis üllatusi igas vanuses vaatajale ning avastamisrõõmu, mis peegeldab Tartus ja Lõuna-Eestis peituvat ainulaadsust,“ sõnas avatseremoonia lavastaja Taavi Tõnisson.

Kultuuripealinna avamispäeva hommik 26. jaanuaril algab Club Illusionis lasteaialastele mõeldud lastediskoga. Raekoja platsil aitab enne kultuuripealinna avatseremooniat tuju luua elektroonilise muusika pidu. Pärast avaetendust suundub publik muusika saatel rongkäigus Eesti Rahva Muuseumi katuse alla vabaõhureivile. Etteaste teeb Emily Makis (ÜK) ja plaate mängivad Eesti kultuuriminister Heidy Purga,

Sound in Noise (Eero Muiste) ja OLIVAR (Rene Oliver Muiste).

Eesti Rahva Muuseumi saale täidab sel ööl elektrooniline muusika. Ööelus on avatud näitus „Õige keha, vale keha?“ ja esmatutvust saab teha 2024. aastal ERM-is avatava näituse „Kellele kuulub öö“ installatsioonidega.

Tartu koos 19 Lõuna-Eesti omavalitsusega kannab 2024. aastal Euroopa kultuuripealinna tiitlit. Enam kui tuhande sündmusega kultuuriprogrammiga saab tutvuda tartu2024.ee.

Armas Riives

Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 kommunikatsioonispetsialist

Foto: Maria Kaasik

Head uut aastat!

Vorbuse piirkonnas hakkab sõitjaid teenindama ABuss OÜ

Riigihankel „Avalik bussiliinivedu Tartu linna bussiliinidel nr 31 ja 31R“ tunnistati edukaks ABuss OÜ pakkumus orienteeruva kogumaksumusega 175 558 eurot. Hange viidi läbi vedaja leidmiseks Tartu linna Vorbuse piirkonna bussiliinide nr 31 ja 31R teenindamiseks perioodil 1.01.2024–31.12.2024.

Orienteeruvaks läbisõiduks bussiliinidel 31 ja 31R on 103 675 kilomeetrit aastas. ABuss OÜ esitas pakkumuses liinikilomeetri maksumuseks 1,388 (käibemaksuta) eurot kilomeeter.

Tähtvere maapiirkonda lisandub kaks paberi- ja papikonteinerit

Linnavalitsus sõlmib lepingu ASiga Eesti Keskkonnateenused, kes 2024. aastal paigaldab ja tühjendab Tartu linna avalikke paberi- ja papikonteinereid orienteeruva maksuvusega 26 400 eurot. Senisele 18 konteinerile lisandub tuleval aastal kaks konteinerit Tähtvere maapiirkonda. Konteinerid tulevad Rahinge külla, Joosepi tee 5 (paisjärve parkla) ja Ilmatsallu, Järve tee 8 (end vallavalitsus).

Kesklinna tuleb uus kohvik

Linnavalitsus sõlmib Saiatehas OÜga äriruumi üürilepingu Raekoja plats 6 // Rüütli tn 2 ruumidele üldpindalaga 55 m² üüriga 15,9 eurot/ m² kuus. Ruumid antakse üürile viieks aastaks. Vastavalt enampakkumise tingimustele peab pakkumise võitja asuma äriruumi kasutama hiljemalt kuue kuu jooksul arvates lepingu jõustumisest. Ruumid asuvad hoone I korrusel sissepääsuga raekoja platsilt. Ruumidele on väljastatud muinsuskaitse eritingimused äripinna ümberehitamiseks kohvikuks.

Foto: Ilmatsalu Motohobi MTÜ

Ilmatsalu järvele tuleb taas jäärada

Linnavalitsus andis Ilmatsalu Motohobi MTÜle loa kasutada Ilmatsalu paisjärve ka tänavusel talvel autode jääraja avamiseks. Ilmatsalu järvele on jäärada tehtud alates 2008. aastast ning sellega on loodud huvilistele võimalus ohutult katsetada ja harjutada oma sõiduoskusi talvistes tingimustes, osaleda treeningsõitudel ning pakkuda võimalusi autospordiga tegelemiseks.

Sõlmitavas lepingus kohustub jääraja pidaja järgima kehtivaid müranorme ning tagama, et jäärajal sõidavad vaid tehnilise ülevaatuse läbinud autod. Samuti peab korraldaja tagama raja kasutajate ohutuse ning olema veendunud jääkatte piisavas paksuses kogu märgistatud alal. Autode juurdepääs rajale peab olema lõpetatud kohe, kui ilmneb, et sõitmine ei ole ohutu.

Ilmatsalu Motohobi MTÜ juhatuse liige Meelis Martinfeld, millal on plaanis jäärada avada?

Vahepeal jõudsime juba märgistuse ära teha, aga järgnev sula tõmbas plaanidele kriipsu peale. Jälgime ilma ja ootame kõvemat pakast. Jaanuaris loodame ikka raja avada, eelmisel aastatel on sel ajal avatud, eelmisel aastal õnnestus rada avada juba detsembris

lõpul. Praegu oleks vaja kõvasti külma, et jää paraja paksuse saaks. Kogu meie 15 aastase ajaloo vältel mäletan vaid kahte aastat, mil ei saanud ilma tõttu jäärada teha.

Eelmisel aastal tegime esimest korda jääle ka uisuraja, kindlasti tuleb see ka tänavu talvel.

Kes on põhilised jääraja kasutajad?

Palju kohalikke käib sõitmas, aga paljud tulevad ka kaugemalt – Tallinnastki tullakse. Detsembris-jaanuaris hakatakse juba helistama ja uurima, millal jäärada valmis saab. Selliseid järvele rajatud radu on vähe, enamasti tehakse neid põllu peale, kus aga ei saada nii peegelsiledat jääd nagu vee peale tuleb.

Kasutajaid jagub, puhkepäevadel tekiavad järjekorradki, sest me üle 15–20 auto rajale korraga ei lase.

Mis teid ajendab igal aastal seda tööd ette võtma?

Sellest on saanud omamoodi hobi. Endale meeldib jäärajal sõita ja kuna elan ise Ilmatsalu järve ääres, siis on see ideaalne võimalus kodu lähedal oma hobiga tegelda.

Helle Tolmoff

Foto: Timo Arbeiter

Tartu aasta tegu on laste- ja kõrvakliiniku uued majad

Tartu linnavalitsuse ja ajalehe Tartu Postimees ühisel konkursil “Tartu aasta tegu 2023” hääletasid tartlased lõppeva aasta tähtsaimaks teoks Tartu Ülikooli kliinikumi laste- ja kõrvakliiniku uute majade ehitamise.

Maarjamõisa meditsiinilinnaku III ehitusjärg, mille raames rajati uued ravikorpused laste- ja kõrvakliinikule, samuti uus operatsiooniplokk, avati pidulikult 19. mail. Ravitöö algas uutest ruumides suve teises pooles. Uute hoonetes saab nii väikestele kui suurtele patsientidele pakkuda kaasaegsemat ja meeldivamat ravikeskkonda ning tervishoiutöötajatele paremaid olme- ja töötingimusi.

Tartlased pidasid 2023. aasta tähelepanuväärsemateks tegudeks veel:

- Anna Hints film „Savvusanna sõsara“
- Holmi jalgpallipark
- Kaldapromenaad Kaarsilla ja Rahu silla vahel

Foto: TÜ Kliinikum

- Karel Tilga 4. koht kergejõustiku MMil
- Knorringu aadlimaja taastamine
- Koduta loomade varjupaiga peahoone
- NETi spordihall
- Riia ringristmik
- Sada pinki linnaruumi
- TÜ teadlaste loodud vaktsiin ohtliku troopikahaiguse vastu

28. detsembril toimunud tunnustusüritusel Raekoja platsi Valguskülas tänasid Tartu linnapea Urmas Klaas ja

Tartu Postimehe peatoimetaja Rannar Raba nii Emajõe linnaujula valmimisega seotud inimesi kui ka teisi 2023. aastal silma paistnud tegude tegijaid, keda tartlased aasta teo konkursil kõrgelt hindasid.

Tartu Linnavalitsuse ja Tartu Postimehe eestvedamisel valiti Tartu aasta tegu 26. korda. Eelmisel aastal sai aasta teoks Emajõe linnaujula ehitamine.

Lilian Lukka

Raekoja platsil saab uisutada kuni märtsi alguseni

Tartu raekoja platsil asuv uisuväljak jääb avatuks kuni 3. märtsini.

„Uisuväljak on nii tartlaste kui ka linna külastajate seas väga populaarne ja armastatud osa Tartu jõuludest, seega otsustasime, et pikendame uisuperioodi tänavu nii, et ka talvisel koolivaheajal veel uisutada saaks,“ ütles Tiigi Seltsimaja juht Maarja Liba.

Uisuväljak on avatud iga päev kell 10.00–22.00.

Jäähoidusmasin töötab iga päev kell 14.00–14.30 ja 17.30–18.00. Jää hooldamise ajal on uisuväljak suletud ja jääle minek keelatud.

Uisulaenutus on avatud iga päev kell 10.00–13.15, 14.30–16.45 ning 18.00–21.15.

Linna 2024. a eelarve on 305 miljonit eurot

Volikogu kinnitas aasta lõpul 2024. a eelarve, mille suurus on 305 338 144 eurot.

Eelarve keskmes on investeeringud haridusse, elukeskkonda ning Euroopa kultuuripealinna programmi. Eelneva aastaga võrreldes on 2024. aasta eelarve küll ligi 2 protsenti suurem, kuid keerulistest majandusoludest tingituna on läbiv teema siiski säästlikkus ja kulude kärpimine.

Tartu põhitegevuse tuludeks on sel aastal planeeritud 238 miljonit eurot. Üksikisiku tulumaksu laekumist on kavandatud 138 miljonit eurot. Riigilt ja muudelt institutsioonidelt saadavaid toetusi on planeeritud 66 miljonit ning kaupade ja teenuste müügist 28,5 miljonit eurot. Maamaksutuludeks on prognoositud 2,2 miljonit ning kohalikest maksudest saab linn 2,4 miljonit eurot.

Põhitegevuse kulud on 235 miljonit eurot. Tööjõukulud on tuleval aastal 119 miljonit eurot ning need moodustavad üle poole linna põhitegevuse kuludest. Linnaeelarvest kulub endiselt kõige rohkem raha haridusele, kuid olulised väljaminekud on 2024. aastal seotud ka kultuuripealinna ja hooldereformiga.

Linna investeerimistegevuse tulud on ligi 9 miljonit eurot, kulud 58 miljonit. Linn kavandab 2024. aastal kaasaata laenu raha 43 miljonit eurot, millest 30 miljonit kulub uute investeeringute rahastamiseks ja 13 miljonit eurot olemasolevate laenude refinantseerimiseks. Linna netovõlakkoormus tõuseb 71 protsendile, mis jääb alla lubatud 80 protsendi piiri.

Suuremad investeeringuobjektid on haridusvaldkonnas: Karlova kooli ja Tähtvere lasteaia rekonstrueerimine ning Helliku lasteaia ehitamine. Tarristobjektidest on olulise tähtsusega Sõpruse silla esimese poole rekonstrueerimine, Põhja puiestee pikenduse väljaehitamine Muuseumi teele, Puiestee tänava lõigu (Roosi-Paju) renoveerimine ning jalgrattateede põhivõrgu väljaehitamisega alustamine. Tüve tänavale kerkib uus sotsiaalüürimaja ja jätkatakse ettevalmistusi südalinna kultuurikeskuse rajamiseks.

Aune Rumm

Ilmatsallu planeeritakse

Ilmatsalu alevikku, peamiselt Ilmatsalu endise kalakasvanduse ümber asuvat ligi 200 hektari suurust maa-ala arendatakse elamurajooniks ja golfikeskuseks. Kui kõik läheb kavakohaselt, peaks seal umbes nelja-viie aasta pärast olema ligi 90 hektaril laiuv golfikeskus, uus paisjärv, ligi sada elumajadele mõeldud krunti ning paadisadam jõel.

Uurime arendajalt OÜ Ilmatsalu Kala ühelt omanikult Toomas Antonsilt, kui kaugel plaanidega olakse ja kas töödega on juba algust tehtud?

Oleme alustanud kalatiikide setetest puhastamisega ja ala korrastamisega – on eemaldatud võsa ja veetud täitepinnast. Hetkel saabki teha vaid selliseid töid, mis ei nõua ehitusluba, sest planeeringumenetlus on alles käimas.

Kas kirjeldaksite täpsemalt, mis sellele 200-hektarilisele alale tuleb?

Olemasolevad kalatiigid ühendame tehisejärveks, mille suurus on umbes 45 hektarit. Järve kaldakuju on kavas muuta looduslikumaks ning ümber järve tuleb kõvakattega jalgrataste, kus saab niisama jalutada või sportida, talvel suusatada.

Järve äärde on plaanis rajada ka liivane rannaala ja supluskoht koos atraktsioonide ja mänguväljakuga. Minu partneriks Ilmatsalu arenduses on Mai Kol Kriiva, kes on tegev osahingus Lars Laj, mis on Tartus välja ehitanud Emajõe-äärse rannaala ja mitmeid mänguväljakuid. Usun, et järve äärde tuleb väga mõnus ja atraktiivne puhkekoht nii kohalikele rahvale kui ka Tartust tulijaile. Praegu on meil liikunud ka mõte, et järvel võiks lastele luua ka purjetamiskoolituse võimaluse kõige väiksematel alustel nagu see on Saadjärvel.

Ilmatsalu kalakasvandusel on plaanis väiksemas mahus jätkata ja pakkuda jätkuvalt huvilistele kalastamisvõimalusi. Lisaks aitavad kalad ka veekogu puhtana hoida. On olnud ka mõte avada sadamas väike toidukoht, kus võiks kohalikust kalast toite pakkuda.

Kuuldavasti on plaanis ka sadama rajamine. Kas siis saaks Ilmatsalust paadiga otse Emajõe sõita?

Esiatses plaanis on tõesti ka väikesadama rajamine Ilmatsalu jõele. See saab teoks vaid sel juhul, kui osutub võimalikuks jõe laiendamine ja kui seda võimaldavad ka muud keskkonnanäaspektid. Kui sadam tuleb, siis peab see end ise ära majandama pakkudes paadihoiuteenust, kaikohti, toitlustamist, tankimist jm sadamateenuseid. Meil on olemas ka asjast huvitatud operaator. Ja täpsemalt esitatud küsimusele vastates - kuna Ilmatsalu jõgi on ühenduses Emajõega, siis võiks tõesti tulevikus saada paadiga Ilmatsalust Emajõe ja sealt edasi liikuda.

Kuhu täpsemalt on plaanitud elamud ja kuhu golfirada?

Järve ümbrusesse on kavandatud üle 100 elamukrundi. Eelnevalt rajatakse teed ja trassid.

Golfikeskuse päralt jääb maa-ala lõunapoolne osa. See hõlmab umbes poole meie 200-hektarilisest arendusest. Ligi 90 hektarile luuakse looduslike pinnavormidega golfirada. Golfiraja ja spordikompleksi rajamisega hakkab edaspidi tegelema osahing Rae Golf, mis haldab golfikeskust Harjumaal Rae vallas ja Pärnumaal Valgerannas.

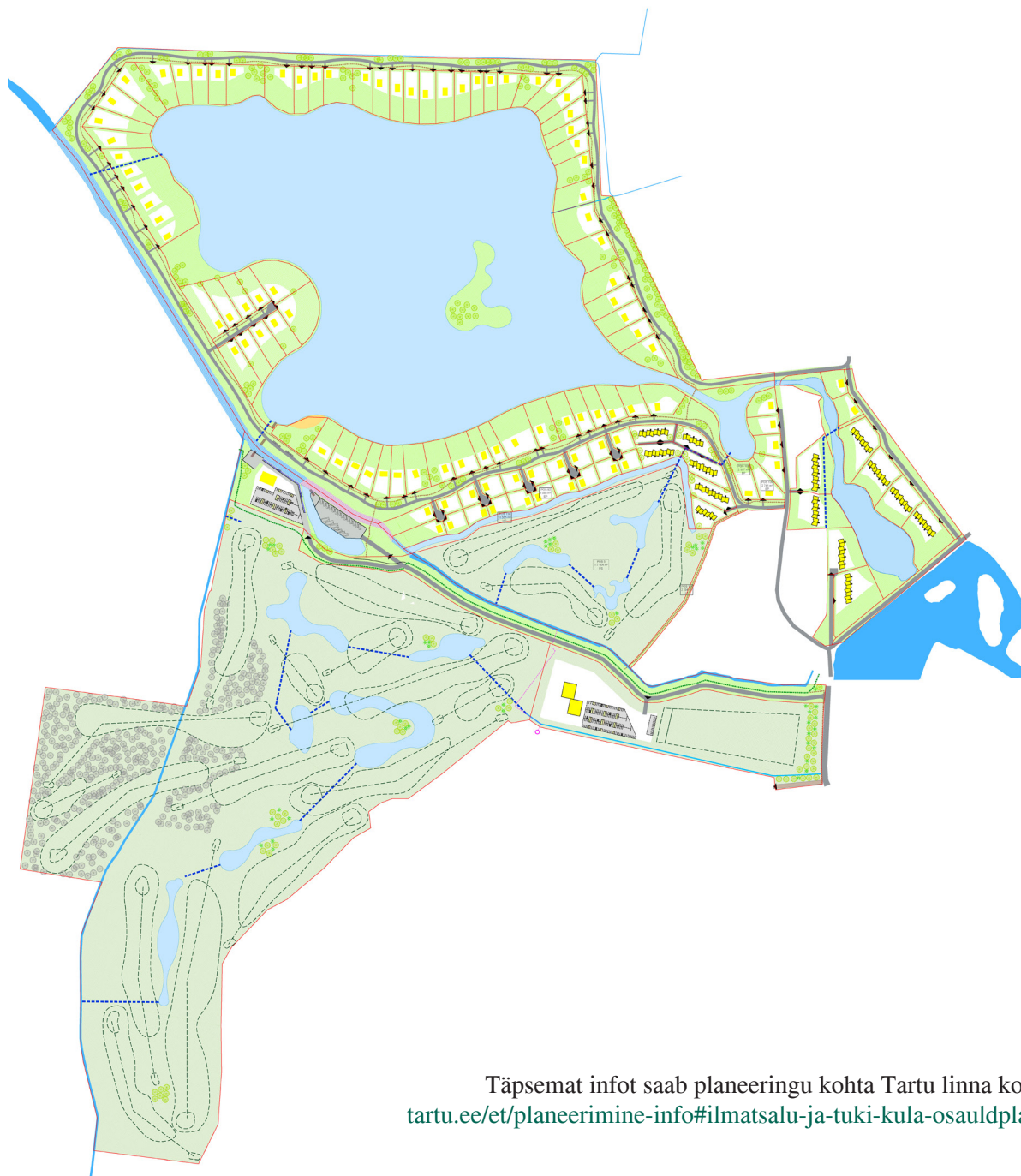
Kas golfihuvilisi siinkandis jätkub?

Kindlasti. Mänguhuvi on suur ning golfikogukond Tartus ja Lõuna-Eestis ootab pikisilmi uusi võimalusi.

Kas golfiala tuleb n-ö suletud ala?

Nii nagu Linnutee matkarada, jääb ka kogu golfiala avalikku kasutusse. Seal võivad jalutada ja aega veeta kõik soovijad.

e uut elamukvartalit ja golfikeskust

Täpsemat infot saab planeeringu kohta Tartu linna kodulehelt tartu.ee/et/planeerimine-info#ilmatsalu-ja-tuki-kula-osauldplaneering

Millal võiksid kerkida esimesed majad ja millal saabuda esimesed golfimängijad? Kuidas olete oma plaanid paika pannud?

Kui planeeringu saaks 2024. aasta lõpuks kehtestatud, siis kulub järgmine, 2025. aasta trasside ja teede väljaehitamiseks ning seejärel saaks 2025. aasta lõpul hakata elamukrunte müüma. 2025. aastasse jääks siis ka paisjärve ja selle ümbruse väljaarendamine. Golfiraja arendamise plaane veel täpselt öelda ei oska, aga küllap

hakatakse sealgi tegutsema niipea, kui detailplaneering kehtestatud ja võimalused avanevad.

Ja lõpetuseks – mis teid ennast Ilmatsaluga seob?

Hetkel ei midagi. Olen tartlane. Jälgin Ilmatsalu arendusprojekti, kui sellega aastaid tagasi alustati, see oli veel Tähtvere valla ajal. Siis tekkis mõte, et tore oleks sinnakanti elama asuda ja peab jälgima, millal krunte müüma hakatakse. Seejärel aga jäi arendusprot-

sess mingiks ajaks venima ja takerdus erinevatest asjaoludest tingituna. Umbes aasta tagasi tekkis mõte hakata ise asjaga tegelema. Saime eelmiste omanikega kenasti kaubale ja ostsime koos partneri Maikol Kriivaga 2022. aastal arendusprojekti välja. Nii, et praegu loodame mõlemad Maikoliga, et mõne aasta pärast saame koduaknast imetleda Ilmatsalu paisjärve kaunist vaadet.

Helle Tolmoff

Fotod: Heidi Piisang

Ilmatsalu Põhikoolis käis novembri keskel külas kirjanik ja kirjastaja Epp Petrone. Epp jagas noortele loojatele mitmeid tarkuseteri: pane telefon käest, mine jalutama ning loe ja kirjuta agaralt.

„Ma vajan kirjutamist. Muudmoodi ma ei saa seda rahuldustunnet, et olen midagi loonud,” väljendas Epp oma kirge sõnaseadmise vastu. Ta unistas kirjanikuks saamisest juba lapseas. Epu ema oli raamatukoguhoidja ja nii veetis laps vahel tunde raamatukogus riilute vahel kõiteid uurides. Teda võis alata näha oma joonistusplokki põnevaid tegelaskujusid ja tegevuspaike visandamas. Sõnadesse hakkas Epp lugusid seadma alles aastaid hiljem oma blogis. Noor naine kolis USAsse ja pidas veebipäevikut oma tegemistest ookeani taga. Lood said kaante vahele raamatus „Minu Ameerika”, millest võrsus tuntud „Minu” reisipäevikusari ning hoo sai sisse kirjastus Petrone Print.

Epu eestvedamisel on Petrone Print välja andnud mitukümmend laste-

raamatut. Epp kirjutab elust enesest. Tema raamatutes leidub olmevõlu, helgeid mäletusi lemmikutest (sealhulgas keldrinurgas priiüürikena redutavast hiirest) ning kaante vahel seiklevad tegelastena ka Epu enda lapsed. Epp tutvustas detsembris ilmutat teost „Mamma köök”, mis jätkab „Mamma” raamatute sarja ja kannab lugeja maa-kodu argiellu.

Epul tulevad kõige paremad mõtted ja taipamised varahommikul poolunest ärgates ja värskes õhus viibides. Noortele loojatele oli tal jagada hulga nõu, kuidas parimad ideed teadvusse ja sealt edasi paberile meelitada. Esmalt palus kirjanik ettenägelikult kuulajatel nutitelefonid käeulatuses välja asetada. „Nutiseadmetesse läheb nii palju aega kaotsi,” hoiatas Epp. „Mina panen oma telefoni kapi otsa ja lennurežiimile. Nii olen ise oma aja peremees ja saan tehtud, mida tahan teha.” Epule meeldib mõtiskleda looduses jalutades või näputööga tegeledes. Tal on alati käepärast märkmik, kuhu ta kõik mõtelnud värskelt üles tähendab.

Kirjutamisoskus areneb Epu sõnul eelkõige lugedes. Samuti on tarvis agaralt harjutada. „Lõpuks tuleb lihtsalt istuda ja kirjutama asuda, muudmoodi see vilumus ei tule,” toonitas kirjanik. Epp proovib oma loomingut siduda tervikuks: enamik Epu raamatuid on ilmunud sarjana. Kirjaniku sõnul on oluline, et lugu on jätkuv ja lugejal oleks, mida järgmisena oodata.

Epp on seikleja hing ja huntkriimsilmalikult olnud tegev eri elualadel ehitusest kaubanduseni. „Ma ei ole selline kirjanik, kes hommikust õhtuni kirjutab. Teen väga palju eri asju,” ütles Epp. „Vahel olen tundnud end pealiskaudsena, aga tegelikult ma olen selline inimtüüp, kes ühe tegevusega puhkab teisest. Vajan vaheldust.”

Epu mitmekülgne elukogemus peegeldub tema raamatutes, mille tegelaste igapäevaseiklustes võib lugeja sagedasti kogeda südantsoojendavat äratundmisrõõmu.

Triin England

Ilmatsalu Lepatriinu lasteaeda tunnustati eksperdi tiitliga

Eelmise aasta lõpul tunnustas Tartu Ülikooli eetikakeskus Ilmatsalu Lepatriinu lasteaeda 16. väärtuskasvatuse konverentsil „Hea lasteaia eksperdi 2023“ tiitliga. On väga suur au kuuluda ekspertide hulka. Kui oled saanud nii auväärse tunnustuse, siis tuleb tunnustuse vääriliselt edasi töötada, seda väärtustes edasi kanda ja järgnevate aastate jooksul mõtestatult edasi anda –

muutuvale meeskonnale, kogukonnale ja tulevastele põlvedele.

Eksperti tiitliga tunnustatakse lasteaeda, kes on oma tegevuses järjepidevalt pidanud oluliseks süsteemset väärtusarendust, pöörates tähelepanu nii laste kui ka töötajate individuaalse arengu toetamisele koostöös eri osapooltega.

Suur-suur tänu analüüsi koostanud naiskonnale – Evelyn Meresaar, Ann Steinberg, Agel Astmäe, Karmen Sõmer, Liina Järvesoo ja Inga Väikene. Analüüs pidas eelkõige silmas õpetaja kasvamist ja arengut toetavat keskkonda, sest millises keskkonnas on siis veel lastel toetatud olla, kui mitte seal, kus õpetajad on hoitud ja terved.

Ilmatsalu Lepatriinu lasteaia naiskond tänab südamest ja jätkab homme täpselt samamoodi tööd nagu seni – mõtlemine südamega, teeme hingega, kasutades kõiki olemasolevaid võimalusi ja ressursse, hoiame iseend ja pakume parimat võimalikku tuge igale perele!

Liina Järvesoo

Fotod: Ilmatsalu lasteaed

Jaauuarist suureneb vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu 776 euron

Aasta tagasi hakkas kehtima vanaduspensioniealistele ja vanaduspensioniiikka jõudvatele inimestele erinev maksuvaba tulu arvestus kuni 704 euro ulatuses. 1. jaauuarist tõuseb maksuvaba tulu aga 776 euron.

776eurone maksuvaba tulu on seotud inimese vanusega, mitte pensioniiliiga. See tähendab, et see kehtib kõikidele neile pensionäridele, kes on pensionieas (vähemalt 64 aastat ja 9 kuud vanad). Samuti ka neile, kes jõuavad uue aasta jooksul vanaduspensioniiikka.

Sotsiaalkindlustusameti pensionivald-

konna juhi Agne Kiviselja sõnul arvestatakse uus maksuvaba tulu summa automaatselt inimese pensionile ning selleks ei ole vaja eraldi ameti poole pöörduda. „Kui inimese brutopension on suurem kui 776 eurot, tuleb tasuta ülemineva summa pealt tulumaksu. Kui pension jääb aga alla 776 euro ning inimesel on veel tulumaksuga maksustatavaid tuluseid, siis üle jäävat osa saab kasutada oma äranägemise järgi, nt töötasult,“ lisab Kiviselg.

Toome näite. Kui inimese pension on 700 eurot ja töötasu 900 eurot, arvestab sotsiaalkindlustusamet uuel aastal

pensionilt tulumaksuvaba miinimumi 776 euro ulatuses. Seega on kogu pension tulumaksuvaba. Soovi korral saab pensionär üle jäävat maksuvaba tulu kasutada töötasult 76 euro ulatuses (776-700=76). Selleks tuleb esitada maksuvaba tulu kasutamise avaldus oma tööandjale.

Neile, kes ei ole vanaduspensionieas ega jõua sinna 2024. aasta jooksul, kehtib jätkuvalt astmeline tulumaksusüsteem ning maksuvaba tulu summaks on 654 eurot.

Sotsiaalkindlustusamet

Linnalooduse projekti tegevused said möödunud aastal hoo sisse ja pärast esimese aastaringi möödumist on paslik teha Tartu ROHERingi tegevustest väike kokkuvõte.

Tartu ROHERing on üks osa rahvusvahelisest linnalooduse projektist urbanLIFecircles. Lisaks Tartule osalevad projektis Riia (Läti) ja Aarhus (Taani). Projekti eesmärk on tõsta elurikkust linnas ja luua omavahel ühendatud rohealade võrgustik. Muudame näiteks linna rohealadel hooldusrežiimi, et teatud kohtades saaksid rohttaimed kõrgeks kasvada ja õitsema hakata. Taastame Supilinna tiiki ja Raadi looduskaitseala ja loome meie rohealad ühendava teekonna inimestele, kus saab linnaloodusega sõbraks saada.

Kokkuvõtlikult on meie eesmärk luua hea elukeskkond kõigile - rohuliblest ja liblikast inimesteni välja. Usume tõesti, et looduslähedasem elukeskkond, kus jalutuskäigul kohtab liblikaid ja kimalasi ning linnulaul on tugevam mootorimürinast, muudab inimesed rõõmsamaks ja linna nauditavamaks.

Algus – Uueturu istutus

2023. aasta kevadel sai projekt ametliku alguse Uueturu pargi muruvaiba asendamisega 1526 kodumaise taime-

ga 69 eri liigist ja sordist. Lisaks tuttavale muruliblele võib seal nüüd kohata näiteks pehmet kortslehte, ojamõõla, nõmm-liivateed, harilikku sigurit ja paljusid teisi. Tegu on tõelise elurikkuse oasiga, mis lisaks taimedele meeldib ka tolmeldajatele, kes seal terve suve vältel usinalt toimetavad. Aga muru? Ärge muretsege – park sai kujundatud nii, et õitsvate taimede vahel on piisavalt ka muruala, kus istuda, kohvi juua ja jalal ronivaid putukaid monitoorida.

ROHERingi projekti partner on Tartu ülikool, mistõttu uurime põhjalikult oma tegemisi ja analüüsime tulemusi. Selleks, et rääkida linnalooduse seisundi paranemisest peame teadma, kes ja kui palju meil projekti alguses üldse elas. Sellel suvel loendasidki teadlased projektialadel taimeliike, kimalasi, liblikaid, kahepaikseid, linde ja nahkhiiri. Loendust korratakse veel kaks korda, et mõõta sekkumiste mõju.

Mis uuel aastal saab?

Istutame ja tõrjume. 23. mail viime koos Kureeritud Elurikkusega lõpuni Uueturu linnarohtla loomise. Istutustalgute käigus leiavad endale koha kodumaised taimed ja nende sordid ning kõik huvilised on oodatud käsi mullaseks tegema.

Mitmes paigas tegeleme ka võõrliikide tõrjega – Tartus valmistab kohalikele liikidele enim muret Kanada kuldvits, mis oma kiire kasvu ja imehea levimisvõimega võtab võimust kõigi teiste üle.

Kodumaised püsililled kesklinna ilutaimedeks. Uuel aastal võib mitmetes haljastuskonteinerites näha tavapäraste suvelillede asemel hoopiski kodumaiseid taimedega püsihaljastust. Kui konteinerihooaeg saab läbi, istutatakse need taimed peenardesse, kus nad järgmistel aastatel kõigile silmailu saavad pakkuda. See on esimene katsetus, kuidas muuta hooajalist haljastust jätkusuutlikumaks ja keskkonnasõbralikumaks.

Supilinna matkarada. Supilinna päevade ajal avame ametlikult Supilinna tiigi lähistel kulgeva matkaraja. Sealset infotahvliid kutsuvad inimesi tutvuma tiigi ajaloo ja põneva loodusega ning virtuaalsest rakendusest leitavad ülesanded panevad pead murdma nii väikseid kui ka suuri linnalooduse sõpru.

Elurikkus koduaedadesse. Saabuval kevadel ja suvel soovime rohkem tähelepanu pöörata just koduaedade elurikkusele ja sellele, kuidas igäüks saab kaasa aidata looduse toetamisele.

Soovitame vaadata oma aias üle kohad, mida tegelikult ei kasutata – pimedamad aianurgad ja -servad, kus võiks muru niita näiteks vaid kord aastas. Kõrgemate taimedega alad pakuvad varje- ja toitumispaika näiteks siilidele, kes on väga head aiakahjurite hävitajad. Taimesõbrad võiksid uuel aastal vaadata, kas oma aeda saab külvata toreda niidutaimede lapikese, mis toetab nii kodumaiseid kaduvaid taimeliike kui ka tolmeldajaid.

Rohkem infot saab projekti kodulehelt www.tartu.ee/et/rohering

Hendrik Kuusk